

INTERYERDA TABIAT

Qayumov Dilshod Abdugʻofur oʻgʻli
Namangan muhandislik-qurilish instituti

Annotatsiya

Maqolada hududlarda quriladigan jamoat binolari intererlarida tabiat elementlaridan foydalanishning ayrim jihatlari yoritilgan.

Kalit soʻzlar

Ichki makon, suv, oʻsimlik, tabiat, shamollatish, iqlim, tabiiy muhit, ichki hovli.

Interyer (fransuzcha - “ichkari” maʼnosini anglatadi). Interyer moddiy makon boʻlib turgan holda umumiy prinsiplar bilan birga meʼmorchilik tarmoqlariga toʻgʻri keladigan farqlarga ham ega.

Inson oʻziga optimal hayotiy sharoit yaratish uchun tabiatning maʼlum bir qismini oʻz ehtiyojiga moslab oladi. Iqlim va tabiiy sharoitlarning, landshaftning hamda shaharsozlik shartlarining, ichki makonning baʼzi bir qismlariga taʼsiri optimal yechimlarga olib keladi.

Bu narsa ayniqsa ob-havo keskin farq qilishidan (janub, shimol), atrofidagi landshaftning yaqqolligi va maʼnoligida shaharsozlik gʻoyalarida alohida qismlarni umumiy birlikda boʻysunish prinsiplari kiritilganda yaqqol koʻzga koʻrinadi.

Iqlim baʼzi bir hollarda interyerni shakllantirishda hal qiluvchi ahamiyatga ega, ayniqsa uzoq Shimolda va Janubda. Ushbu klimatik rayonlarda tabiiy muhit qulay sharoitlardan ancha farq qiladi. Shuning uchun optimal hayotiy sharoitni yaratib berishni sunʼiy mikroiklim yoʻli bilan amalga oshirish mumkin.

Uzoq Shimolda, abadiy muzliklar rayonida turar-joy komplekslarini imkoniyat boricha ixcham etish talab qilinadi. Jamoat binolarini turar - joylarga yaqinlashtirish, ularni bitta hajmda bir yopma tagida yoki odamlarni 50-60 °S sovuqda tashqariga chiqarmasdan ularni galereya bilan bogʻlash zarur.

Bu talablar natijasida bir nechta vazifalar paydo boʻladi:

- gorizontal va vertikal yoʻnalishlardan yigʻilgan katta fazoni tashkil qilish;
- ichki makon bilan tashqi dunyoni bogʻlash. Ichki makonni sunʼiy yorugʻlikka toʻla boʻlgan shimoliy shaharga qaratilgan holda yechimini berish;
- interyerda sunʼiy landshaftni tashkil qilish (tabiat burchaklarini tashkil qilish);
- interyerda sunʼiy yoʻl bilan sutkali yorugʻlik ritmining oʻsishini yaratish. (boshqarib boʻladigan yorugʻlik qurilmalari qutb tunlari uchun va boshqarib boʻladigan yorugʻlikni oʻtkazgichlar qutb kunlari uchun).

Janubiy iqlim sharoiti ham oʻzining talablariga ega:

- radiatsiya va quyosh nurlaridan muhofaza qilish;
- shamollatish ehtiyoji.

Quyosh nurlaridan va radiatsiyalardan muhofaza qilish uchun jalyuzalar, muhofaza panjaralari ishlab chiqilgan. Ular interyerga o'z ta'sirini ko'rsatadi.

Janubda makonni tashkillashtirishda an'anaviy usul ichki hovli hisoblanadi. Ichki hovli atrofida xonalar va xonalar guruhlarini joylashtiriladi. Ichki hovli xonalari shamollatishga quyosh nurlaridan saqlanishga yordam beradi. Sun'iy yo'l bilan shamollatish usullari ham mavjud (shamollatish, havoni almashtirish). Bularning hammasi interyerni shakllantirishga ta'sir etadi.

Insonning tabiatga yaqinlashishi, uning atrofdagi tirik mavjudot bilan har tomonlama aloqalari, qulay sharoitni yaratib beradi.

Zamonaviy me'morchilikka ichki makonni tashqi, atrof bilan qo'shib yuborishga intilish va ularni tashqi makonning bir bo'lagi deb qarash xarakterlidir. Bu narsa ichki makonni katta oynaband yuzalar bilan devorlarni tashkillashtirish va tabiiy materiallar hamda ko'kalamzorlashtirish yordamida yechiladi. Tabiiy manzara elementlarini bino interyerida ishlatish uning ifodaliligini ko'rsatuvchi kuchli imkoniyatlardan biri hisoblanadi. Lekin interyerning tabiat bilan aloqa nisbati uning vazifasiga to'g'ri kelishi kerak. Masalan, oshxonalar, xollar, vestibullar, sanatoriyalar, dam olish uylari, turistik bazalarni imkoniyat boricha tabiatga ochish kerak. Shu binolarning yotoqxonalarida sirlilikni saqlash va kerak bo'lganda uni tabiatga ochish imkoniyatlarini yuzaga keltirish zarur.

Ichki makonni tabiat bilan bog'lashning ikkita usuli mavjud.

- ichki makonni tabiatni qisman qamrab oladi, bular gullar, daraxtlar, suv, ishlov berilmagan tabiiy materiallar;
- ichki makon o'zining ba'zi qismlari bilan rivojlangan parametri, murakkab hajmi va keng ochilishi bilan tashqi dunyoga u bilan bir butunlikni tashkil qilish uchun chiqqanday bo'ladi. Xonalar ichidagi tabiat elementlari bular - maysazorlar, alohida ajratilgan joylarda guldonlar, o'simliklarni guldonlarda guruhlariga bo'lib qo'yish, devordagi manzarali ko'katlar, butalar va boshqalar;

Ishlov berilmagan va yarim ishlov berilgan materiallar tirik o'simliklar bilan yaxshi kelishadi.

Interyerda tabiatning elementlaridan yana biri suv. Issiq iqlim sharoitida uning ahamiyati katta. Yoyiq chuqur bo'lmagan, tagi mozaikali yoki tabiiy toshdan terilgan suv havzalari, katta bo'lmagan fontanlarning shildirashi - bularning hammasi bino interyeriga kiritilishi mumkin bo'lgan shakllardir. Ikkinchi kompozitsiyaviy usul - intererning tashqi tabiat bilan bog'lanib ketishi quyidagilarni talab qiladi: ichki makonning keng ochilishi va uning tashqi muhit bilan qo'shilib ketishi. Bu katta vitrajlar, polgacha tushadigan lentasimon oynalar va hokazolar yordamida amalga oshiriladi.

Bino oldidagi ayvonchalarni intererning tabiatga chiqishi deb hisoblash mumkin. (polning bir xil sathi, deraza tagligining yo'qligi, ichki makonning konfiguratsiyasi va ayvonlar tashqi va ichki makonlarning birligini ta'minlaydi).

Tabiat elementlarini intererga kiritish tabiiy va sun'iy yorug'liklar tizimi, issiqlik ventilyatsiyasi va bezaklash materiallari bilan bog'liq. Shuning uchun u elementlar binoning yoki xonaning ichki makoni va kompozitsiyasining ajralmas bo'lagi hisoblanadi.

Interyerda tabiat elementlarini qo'llash namunalari

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Лисициан М.В., Новикова Е.Б., Петунина З.В. Интерьер общественных и жилых зданий. - Москва. - Стройиздат. - 1973.
2. Запорожец А.В. «Восприятие и действие». - М. - 1967.
3. Каюмов, Д. А. У. (2021). Способы обработки глинистого сырья. *Вестник Науки и Творчества*, (6 (66)), 45-47.
4. Мажидов, Н. Н., Каюмов, Д. А., & Абдусаматов, А. А. (2022). Солнечные системы теплоснабжения. *Экономика и социум*, (4-3 (95)), 29-34.
5. Najmitdinovich, M. N., Dilshod Abdug'ofur o'g, Q., & Mahmudjon o'g'li, D. B. (2022). Suv

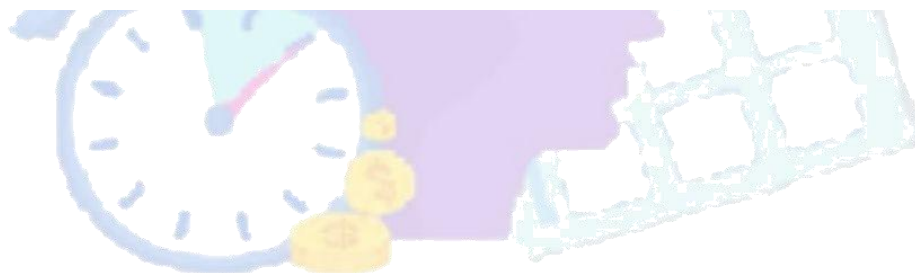

- iste'moli uchun iqtisodiy samarador qurilma. *Conferencea*, 227-229.
6. Razzaqov, S. J., Jurayev, S. S., Hakimov, S. A., Qayumov, D. A., & Yuldashev, J. G. (2023, August). The importance of soil and water for increasing the strength of ceramic products. In *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science* (Vol. 1231, No. 1, p. 012080). IOP Publishing.
  7. Jo'Rabek G'Ofurjonovich Yuldashev, Dilshod Abdug'Ofur O'G'Li Qayumov, & Abduvohid Abduvali O'G'Li Abdusamatov (2022). Talabalarni o'z kuchiga ishonchini mustahkamlashda pedagogik ta'sirning ahamiyati. *Oriental Art and Culture*, 3 (2), 724-728.
  8. A.A.Atamov, J.G'.Yuldashev, D.A.Qayumov, & O.I.Dadamirzaev (2022). Oliy ta'lim muassasalarida iste'dodli talabalarni tanlash va ular bilan samarali ishlash yo'llari. *Oriental Art and Culture*, 3 (4), 518-522.
  9. Jo'Rabek G'ofurjonovich Yuldashev, Dilshod Abdug'Ofur O'G'Li Qayumov, Abduvohid Abduvali O'G'Li Abdusamatov, & Muazzam Turg'Unmirzayevna Yuldasheva (2023). Ta'lim jarayonini ilmiy asosda tashkil etishda innovatsion texnologiyalardan foydalanishning ahamiyati. *Oriental Art and Culture*, 4 (2), 550-556.
  10. Alisher Xaydaraliyevich Alinazarov, Dilshod Abdug'Ofur O'G'Li Qayumov, & Ulug'Bek Inomiddin O'G'Li Jo'Rayev (2023). O'zbekiston oliy ta'lim tizimida fan, ta'lim va ishlab chiqarish integratsiyasini takomillashtirishning asosiy yo'nalishlari. *Oriental Art and Culture*, 4 (2), 234-240.
  11. Д.Қаюмов, Н.Худайбердиев. (2023). Ўзбекистонда куёш энергиясидан фойдаланиш истиқболлари. *IQRO INDEXING*, 1(2), 57-59.
  12. Majidov, N. N., O'G'Li, D. A. O., & O'G'Li, U. B. I. (2023). Ta'lim samaradorligini oshirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarning ahamiyati. *Oriental Art and Culture*, 4(2), 441-446.
  13. Alinazarov, A. X., Qayumov, D. A., & Dadamirzayev, O. I. (2022). Oliy ta'lim muassasalarida "integratsiya uchburchagi" va innovatsion-korporativ hamkorlikning o'ziga xos xususiyatlari. *Oriental Art and Culture*, 3(1), 191-196.
  14. Jo'Rabek, G. (2022). 'Ofurjonovich Yuldashev, Dilshod Abdug'Ofur O'G'Li Qayumov, Abduvohid Abduvali O'G'Li Abdusamatov Talabalarni o'z kuchiga ishonchini mustahkamlashda pedagogik ta'sirning ahamiyati. *Oriental Art and Culture*, 2.
  15. Atamov, A. A. (2022). JG '. Yuldashev, DA Qayumov, OI Dadamirzaev Oliy ta'lim muassasalarida iste'dodli talabalarni tanlash va ular bilan samarali ishlash yo'llari. *Oriental Art and Culture*, 4.
  16. Умаров, Д. (2017). Зилзилавий худудларда қурилиш. *Научное знание современности*, (4), 158-160.
  17. Алиназаров, А. Х., Қаюмов, Д. А., & Худайбердиев, Н. Т. (2022). Олий таълим муассасаларида интеграция учбурчаги шаклланишининг халқаро тажрибаси. *Oriental Art and Culture*, 3(2), 278-283.
  18. Юлдашев, Ж., Қаюмов, Д., & Жураев, У. (2021). Ўқув жараёни илмий асосда ташкил этишда талабаларнинг мустақил таълимини ривожлантиришнинг услубий асослари. *Экономика и социум*, (1-2 (80)), 802-806.
  19. Иброхимжонов, Х. Ш., & Қаюмов, Д. А. (2023). Сув Ва Муаллақ Чўкиндилар Аралашмаси Ҳаракатида Қувур Ўтказгичнинг Ишқаланишига Таъсир. *IQRO*, 2(1), 670-674.
  20. Yuldashev, J. G. (2021). Causes of decrease in pump performance. *Theoretical & Applied*

Science, (5), 155-157.

21. Юлдашев, Ж., Каюмов, Д., & Жураев, У. (2021). Олий таълим муассасаси профессор ўқитувчисининг маъруза ўтиш услуги ва ўзини тутиши. *Экономика и социум*, (1-2 (80)), 813-817.
22. Чўлпонов, О., Каюмов, Д., & Усманов, Т. (2022). Марказдан қочма икки томонлама “Д” турдаги насосларни абразив емирилиши ва уларни камайтириш усули. *Science and Education*, 3(4), 304-311.
23. Алиназаров, А. Х., Каюмов, Д. А., & Жалолдинов, А. А. (2020). Исследование эксплуатационных свойств золоцементных материалов с модифицированно-пластифицирующими добавками полифункционального действия. *Экономика и социум*, (3 (70)), 183-187.
24. Алиназаров, А. Х., Каюмов, Д., & Дадамирзаев, О. (2021). Оптимизации режимов гелиотеплохимической обработки золоцементных композиций. *Central Asian Journal of Theoretical and Applied Science*, 2(5), 133-138.
25. Sayfullahanovich, V. K., O'G, Q. D. A. O., Hamidovna, A. M., & O'G'Li, N. S. S. (2018). Building space stiffness ensuring. *Вестник Науки и Творчества*, (6 (30)), 38-39.

WORDLY
KNOWLEDGE